

sētas valde atļāvusi tiesājamam Kutņikam turpināt savā noliktavā tirgoties ar koku materiāliem, malku un korķu mizām zem noteikuma, ka viņš uzeels mūra nojumi pēc jau apstiprināta projekta un nojauks vecos koka skūnišus. Pilsētas valdes būvnodeļas lēmums, tādā kārtā, saskaņots ar 1923. g. saistošo noteikumu § 15. un pamatots uz šo noteikumu § 1. 2. d., kura paredz arī jau agrāk pastāvējušo noliktavu pārkārtošanu, piemērojoties jaunā, 1923. gada saistošo noteikumu prasībām. Tiesājamais Kutņiks, kā to konstatējusi Tiesu palāta savā spriedumā, nav pildījis šo saistošo noteikumu 1. p. 2. d. un 15. p., kādēļ viņa rīcību Tiesu palāta pareizi kvalificējusi pēc Sodu lik. 156. p. 1. d. Ar sacīto atkrit, kā nepamatoti, visi notiesātā Kutņika kasācijas sūdzības norādījumi uz to, ka viņa noliktava bijusi ierīkota ar pilsētas valdes atļauju vēl līdz 1923. gada saistošo noteikumu izdošanai; ka būvnodeļas 1933. gada 12. janvāra lēmumam, ar kuru Kutņikam uzdots izdarīt augstāk minētos pārkārtojumus piemērojoties jaunajiem saistošiem noteikumiem, trūktu pamata pašos šos noteikumos, un ka 1933. gada 12. janvāra pilsētas valdes būvnodeļas lēmums esot radījis starp pilsētas valdi un viņu, Kutņiku, tikai civiltiesiskas saistības attiecības, kuru pildīšanu pilsēta varot prasīt civiltiesāšanas ceļā. Šis norādījums nav pareizs. Pilsētas valdes būvnodeļas rīkojums koku, malkas un korķu mizu noliktavas turētājam pārkārtot savu noliktavu līdz norādītam termīnam saskaņā ar būvnodeļas norādījumiem, atbilstošiem saistošo noteikumu prasībām, vai slēgt to, ietilpst publisku tiesību laukā, attiecas uz labiercības un kārtības uzturēšanu pilsētā un šā rīkojuma nepildīšana sodama pēc Sodu lik. 156. p. 1. d., kā to pareizi atzinusi arī Tiesu palāta. Nav saskatāma nekāda nepareizība arī tanī apstākļi, ka Tiesu palāta nospriedusi, saskaņā ar Sodu lik. 36. p. 1. d., slēgt Kutņikam piederošo koku materiālu noliktavu līdz pilsētas valdes būvnodeļas 1933. gada 12. janvāra lēmumā paredzēto noteikumu izpildīšanai. Ja saistošo noteikumu 1. pants nosaka, ka koku, malkas un korķu mizu noliktavas var ierīkot tikai ar sevišķu pilsētas valdes atļauju un ievērojot šos saistošos noteikumus,

un ja tā paša 1. panta 2. d. runā arī par jau pastāvošo noliktavu pārkārtošanu saskaņā ar jaunajiem saistošiem noteikumiem, tad no tā nepārprotami izriet, ka līdz agrāko noliktavu pārkārtošanai saskaņā ar jau no saistošo noteikumu prasībām, pēc noteikto termiņu notecēšanas, — šādas noliktavas nav uzskatāmas par atļautām un tādēļ, uz Sodu lik. 36. p. 1. d. pamata, slēdzamas, kā to pareizi atzinusi arī Tiesu palāta, piemērojot Kutņika nodarījumam Sodu lik. 36. p. 1. d., bet nevis 2. d., uz kuras piemērošanas pamatiem un to trūkumiem konkrētā lietā norāda notiesātais sava kasācijas sūdzībā. Bez tam, saistošie noteikumi par koku, malkas un korķu mizu noliktavām izdoti sabiedrības drošības sargāšanas nolīkos pret uguns briesmām. Šāda rakstura saistošo noteikumu pārkāpšana pats par sevi liecina par rīcību, kas atzīta par kaļtīgu sabiedriskai drošībai, un attiecīgos gadījumos dod pamatu piemērot arī Sodu lik. 36. p. 2. d. Nedibināts ir arī kasācijas sūdzības norādījums, it kā Tiesu palāta būtu rīkojusies pretēji Kriminālprocesa likumos noteiktai kārtībai, atraidot aizstavja lūgumu pievienot lietai pilsētas valdes būvnodeļas atļauju izdarīt ēku remontus. Tiesu palātas lēmumā norādīti noraidīšanas motīvi, aiz kuriem Tiesu palāta atzinusi noraidīto dokumentu par nenozīmīgu priekš lietas, un šie motīvi ir pietiekoši plaši, loģiski pareizi un iziet no viņu pamatos liktiem materiāliem.

Neatrodot iemeslu pārsūdzēta sprieduma atcelšanai, Senāts, pamatojoties uz Kriminālproc. lik. 932. p., nolēma: Ieica Kutņika kasācijas sūdzību atraidīt.

34. 1936. g. 28. martā. Pēc Akcizes nolik. 750. p. 2. d. apšūdzēto Uljānas Fedotovs un Davida Locova kasācijas sūdzība par Rīgas apgabaltiesas 1935. g. 19. decembra spriedumu. (L. Nr. 259.)

Sēdī vada priekšsēdētājs senātors A. Gubens; referē senātors J. Balodis; atzinumu dod virsprokurora biedrs F. Blūms.

Lietas faktiskā puse, kā to noskaidrojusi tiesa, pastāvējusi iekš tā, ka tiesājamā Uljana Fedotovs, pēc vienošanās ar līdzapsūdzēto Dāvidu Locovu, saņēmusi no Locova papirosu izgatavošanai bandrolētu

tabaku un čaulītes; papirosus Fedotovs izgatavojuši savā dzīvoklī par atlīdzību Ls 1,50 par 1000 papirosu izgatavošanu; no Fedotova saņemtos papirosus Locovs, savukārt, devis tālāk kādam Levinam, kurš atradies kara dienestā, lai tas papirosus izpārdotu kareivjiem. Fedotovs un Locova rīcībā tiesa konstatējusi Akcīzes nolik. 750. p. 2. d. paredzētās pazīmes. Kasācijas sūdzībā kā uz iemeslu sprieduma atcelšanai Fedotovs norādījis, ka papirosus viņa izgatavojuši uz Locova pasūtījumu, no viņa tabakas un čaulītēm un ka, izpildot tādu pasūtījumu, viņa neesot izdarījis pēc Akcīzes nolik. 750. p. pazīmēm sodāmu nodarījumu. Locovs norādījis, ka arī viņa rīcībā neesot sodāma nodarījuma pazīme, jo papirosus viņš neesot izgatavojis pats, bet gan viņa uzdevumā cita persona, un tos viņš nodevis kareivim Levinam kā dāvanu, bet ne pārdošanas nolūkā. Šie tiesājamo norādījumi nepelna ievēribas. Akcīzes nolik. 750. p., kā tas tieši redzams no šā panta dispozitīvās daļas, paredz sodu par katru tabakas vai tās izstrādājumu ārpus fabrikas izgatavošanu, ciktālu tādi izstrādājumi netiek izgatavoti paša izgatavotāja vai viņa ģimenes vājdzībām, bet t ā l ā k d o š a n a i. Šajā pantā paredzētā pārkāpuma noteicošā pazīme ta tad ir minēto priekšmetu izgatavošana ne paša patēriņam, bet tālākdošanai. Sacītā pareizību pastiprina arī Akcīzes nolik. 445. panta piezīme, kas nosaka, ka papirosus no bandrolētas tabakas un čaulītēm var izgatavot mājās, privātos dzīvokļos, to īpašnieku vai viņu ģimenes locekļu p a š u lietošanai, bez sevišķi pieaicinātu tajā pašā dzīvoklī nedzīvojošu personu palīdzības. To ievērojot, ir pareizs apgabaltiesas sprieduma norādījums, ka izšķiroša nozīme pēc Akcīzes nolik. 750. p. ir piešķirama papirosu izgatavošanai t ā l ā k d o š a n a i, bet ne t ā l ā k p ā r d o š a n a i. Tādos apstākļos ir attaisnojams tiesas slēdziens, ka tiesājamās Fedotova atbildību pēc minētā panta neizslēdz tas, ka papirosus viņa izgatavojuši uz līdzapsūdzētā Locova pasūtījumu pret atlīdzību, bet pati ar šiem papirosiem nav tirgojušies, un ka nekrit svarā izgatavoto papirosu daudzums, nedz arī tas, ka papirosu izgatavošanai Fedotovs nav ierīkojis sevišķu darbnīcu, bet tos iz-

gatavojuši savā dzīvoklī. Nodibinot, ka papirosus tiesājamā Fedotova izgatavojuši ārpus atļautām fabrikām tiesājamā Locova uzdevumā, kuram piederējusi tabaka un čaulītes, un ka Locovs saņemtos papirosus pēc tam nodevis tālāk kareivim Levinam, tiesa ar to pašu abu tiesājamo rīcībā ir nodibinājusi visas Akcīzes nolik. 750. p. paredzētās pazīmes. Vai Locovs papirosus nodevis tālāk kā dāvanu, kā viņš to apgalvojis, jeb arī izpārdošanai, kā to atzinusi tiesa, tas par pierādītiem atzītos apstākļos nevarēja atstāt iespaidu uz tiesājamiem inkriminētā nodarījuma kvalifikāciju un soda apmēru. Pārsūdzētā spriedumā nav verojams Kriminālproc. lik. 141. un 152. p., kā arī Akcīzes nolik. 750. p. pārkāpums.

Pamatojoties uz Kriminālproc. lik. 205. p., Senāts nolēma: Uljānas Fedotova un Dāvida Locova kasācijas sūdzību atraidīt.

35. 1936. g. 28. martā. Finanču ministrijas Nodokļu departamenta kasācijas sūdzība par Rīgas apgabaltiesas 1936. gada 27. janvāra spriedumu Kārļa Grobiņa apsūdzībā pēc Akcīzes nolik. 701. p. (L. № 261.)

Sēdi vada priekšsēdētājs senātors A. Gubens; referē senātors J. Balodis; atzinumu dod vīrsprokurators biedrs F. Blūms.

Kā redzams no miertiesnesa sprieduma, kura motīviem attiecībā uz lietas iaktisko pusi pievienojusies apellācijas instance, Kārļis Grobiņš atzīts par vainīgu, ka viņš 1. šķiras traktiera bufetē, kas bijis ierīkots Kokneses kultūras biedrības nama telpās, tirgoties ar svešu, uz Emmas Grobiņš varda izdotu patentu. Miertiesnesis sodījis tiesājamo Grobiņu pēc Akcīzes nolik. 701. p. 1. d. ar Ls 20 naudas sodu, kā arī nolēmis piedzīt no viņa neizpirkta patenta vērtību 1. šķiras traktieriem par 1934. gadu un 1935. gada pirmo pusi Ls 600 apmērā. Šo spriedumu apgabaltiesa grozījusi attiecībā uz patenta vērtības piedziņas apmēru, norādot, ka Grobiņš 1. šķiras traktieri ierīkojis biedrības namā un ka aiz šī iemesla viņam, saskaņā ar Akcīzes nolik. 41. p. piezīmes pielikumā minēto patenta likumu, bijis jāizpērk patents Ls 50 vērtībā, kāds patents paredzēts biedrībām, kas par 1934. gadu un 1935. gada pirmo pusi iztaisa kopsummā

Ls 75. Šie motīvi nav precīzi. Kā redzams no Akcizes nolikuma pielikumā (piez. pie 41. p.) publicēto reibīgo dzērienu tirgotavu un citu pārdošanas vietu patentu saraksta, I. šķiras traktieru patenta vērtība, izņemot Rīgu un Liepāju, ir gadā Ls 400, bet biedrību bufetēm uz laukiem Ls 50 gadā. Konkrētā gadījumā tiesas izmeklēšanas materiālos nav norādījumu, ka traktieris, kurā ar svešu patentu tirgojies Grobiņš, būtu piederējis biedrībai resp. ka Grobiņš būtu tirgojies traktieri ar patentu, kas izņemts uz biedrības vārda. Miertiesnesis savā spriedumā konstatējis, ka traktieris piederējis Emma - Herminei Grobiņš, kurā to vienīgi ierīkojusi Kokneses kultūras biedrības namā, izpēkot tam I. šķiras patentu no sava vārda. Šādu lietas faktisko stāvokli nav apšaubījuši apellācijas instance. Bet aprādītos apstākļos apgabaltiesai nebija juridiska pamata aprēķināt patenta vērtību pēc likmēm, kas noteiktas biedrību bufetēm, kas patenta nodokļa apmēra ziņā nostādītas privileģētā stāvoklī. Šī sprieduma motivācija nespilnība norāda uz augšā minēta Akcizes nolikuma nosacījumu pārkāpumu, kādēļ spriedums atceļams Nodokļu departamenta pārsūdzētā daļā.

Pamatojoties uz Kriminālproc. lik. 205. un 210. p., Senāts nolēma: Rīgas apgabaltiesas spriedumu attiecībā uz patenta vērtības apmēra noteikšanu Kārlim Grobiņam atcelt un uzdot viņai lūkot lietu cauri no jauna citā tiesas sastāvā.

36. 1936. g. 28. martā. Finanču ministrijas Valūtas komisijas blakus sūdzība par Rīgas apgabaltiesas 1936. g. 25. janvāra lēmumu Georga Fārbacha apsūdzībā pēc noteik. par ārzemju valūtas operāc. 1., 4. un 10. p. (L. № 265.)

Sēdi vada priekšsēdētājs senātors A. Gubens; referē senātors F. Zilbers; atzinumu dod virsprokurora biedrs F. Blūms.

Rīgas apgabaltiesa atzinusi bez caurskatīšanas Valūtas komisijas priekšsēdētāja iesniegto apellācijas sūdzību par Rīgas pilsētas 15. iecirkņa miertiesneša spriedumu, ar ko Georgs Fārbachs attaisnots pret viņu no Valūtas komisijas celtā apsūdzībā pēc 1931. gada 8. oktobra noteikumu par ārzemju valūtas operācijām 1., 4. un 10. p. Apgabaltiesas lēmums pamatots uz tā ap-

svēruma, ka tiesību ierosināt kriminālvajāšanu par valūtas noteikumu pārkāpumiem, kā arī uzturēt apsūdzību šajās lietās un pārsūdzēt tiesu spriedumus likums piešķir tikai Valūtas komisijai, bet nevis tās priekšsēdētājam.

Arī instrukcija pie 1935. gada 7. marta likuma par valūtu un ārējo tirdzniecību neparedzot tādas tiesības Valūtas komisijas priekšsēdētājam. Instrukcijas 29. pants tieši norādot, ka Valūtas komisija apspriež un izlemj visus jautājumus, kas izriet no likuma par valūtu un ārējo tirdzniecību, un gādā par lēmumu izvešanu dzīvē. Pie tādiem jautājumiem, pēc apgabaltiesas ieskata, piederot arī valūtas noteikumu pārkāpumu vajāšana tiesā, ierosinot šādas lietas, uzturot tajās apsūdzību un pārsūdzot tiesu spriedumus. Konkrētā gadījumā apellācijas sūdzību parakstījuši tikai Valūtas komisijas priekšsēdētājs un biroja vadītājs, bet saskaņā ar instrukcijas 27. pantu Valūtas komisija esot pilntiesīga, ja viņa ņem dalību priekšsēdētājs un ne mazāk kā divi komisijas locekļi.

Par šo apgabaltiesas lēmumu Senātam iesniedza blakus sūdzību Valūtas komisijas vārdā tās priekšsēdētājs un viens no Valūtas komisijas locekļiem, ko parakstījuši šo blakus sūdzību. Sūdzība norādīts, ka finanču ministra izdotā instrukcija (uz likuma par valūtu un ārējo tirdzniecību 48. p. pamata) dodot tuvākus paskaidrojumus par Valūtas komisijas pienākumiem un tiesībām. Pašā šajā likumā nekas neesot saucis par valūtas pārkāpumu lietu nodošanu tiesai, apsūdzības uzturēšanu tiesās un spriedumu pārsūdzēšanu. Tādēļ arī esot izdots atsevišķs likums par sodiem un piekritību valūtas un ārējās tirdzniecības lietās, kurš nestāvot nekādā sakarā ar minēto instrukciju, un instrukcija arī nevarot noteikt Valūtas komisijas vai tās priekšsēdētāja tiesības procesā. Minētā instrukcija attiecoties tikai uz Valūtas komisijas un tās priekšsēdētāja speciālo darbību, kas paredzēta 1935. gada 7. marta likumā par valūtu un ārējo tirdzniecību, 1935. gada 15. marta likums par sodiem un piekritību valūtas un ārējās tirdzniecības lietās uzliekot Valūtas komisijai, kā iestādei, par pienākumu tikai ierosināt lietas par valūtas noteikumu pārkāpumiem,

bet pienākumu rūpēties par lietu tālāko gaitu tas vairs neuzliekot pašai komisijai, kaut gan tālākos — 8., 11. un 14. pantos atkal norādot, kādas funkcijas jāpilda tieši pašai Valūtas komisijai. Ja pienākums uzturēt apsūdzību tiesās un pārsūdzēt tiesu spriedumus neesot ar likumu uzlikts tieši pašai Valūtas komisijai, tad tas jādarot tadā kārtībā, kādā parasti strādājoit valsts iestādes, kur attiecīgus rīkojumus dodot un sarakstīšanos vedot iestāžu atbildīgie vadītāji, šini gadījumā tas būtu Valūtas komisijas priekšsēdētājs. Bez tam, ierosināt lietas par noziedzīgiem nodarījumiem pret valsts mantu un ienākumiem varot ne tikai fiskālās iestādēs kā tādas, bet arī viņu vadītāji, un fisks varot zaudēt apsūdzēšanas tiesības, tikai tieši atsakoties no tām. Nekur likumā neesot sacīts, ka tiesība nemit dalību procesā paredzēta vienīgi Valūtas komisijai, kā kolleģiālai iestādei, un ka tāda tiesība nebūtu arī šis komisijas priekšsēdētājam.

Apšverot lietas materiālus, Senāts atrod sekojošo.

1935. gada 7. marta likuma par valūtu un ārējo tirdzniecību (1935. g. № 29) 1. pants nosaka, ka ārzemju maksājamo līdzekļu un prasījumu ārzemju valūtā iegūšana un atsavināšana atļauta tikai Latvijas Bankai, kuŗa norēķinās par iegūtiem un atsavinātiem ārzemju maksājamiem līdzekļiem pēc Rīgas bīržas kotācijas komisijas kursiem, pie kam nekotētus kursus nosaka pati Latvijas Banka.

Šis pants radījis valsts monopolu tirdzniecība ar ārzemju valūtu, uzdodot to izvest Valūtas komisijai un Latvijas Bankai, kuŗa ir valsts uzņēmums un kuŗas uzdevums, saskaņā ar viņas statūtu 2. p., ir, starp citu, arī regulēt naudas apgrozību valstī. Tiem pašiem nolūkiem izdots arī likums par valūtu un ārējo tirdzniecību, no kuŗa 15. un sek., un 25. un sek. pantiem redzams, ka šā monopola pārvaldītājs ir pie Finanču ministrijas nodibinātā Valūtas komisija, kuŗa ieiet pa vienam pārstāvim no Finanču, Ārlietu un Zemkopības ministrijas un Latvijas Bankas. Šos pārstāvjus izrauga attiecīgas ministrijas un bankas padome, bet komisijas priekšsēdētāju un locekļus apstiprina amatā Ministru kabinets uz finanču ministra priekšlikumu. Pašā

likuma nekas nav minēts par šis komisijas priekšsēdētāja pastāvīgas darbības aploku vai viņa tiesībam reprezentēt pašu komisiju kādā no tās darbībām. Likums runā tikai par Valūtas komisiju un tās uzdevumiem.

Arī likumā par sodiem un piekritību valūtas un ārējās tirdzniecības lietās norādīts tikai uz Valūtas komisiju un tās uzdevumiem un nekas nav minēts par šis komisijas priekšsēdētāju. Likuma par valūtu un ārējo tirdzniecību 48. pants nosaka, ka instrukcijas šā likuma izvešanai dzīvē izdod finanču ministrs. Finanču ministra izdotā instrukcija pie šā likuma publicēta 1935. gada „Valdības Vestneša” № 109. Ši instrukcija nosaka minētā likuma izvešanas tehnisko pusi. Sākot ar 27. pantu un tālāk viņa runa ir par pašas Valūtas komisijas iekšējās darbības kārtību: nosaka, ka sēdes vada priekšsēdētājs vai viņa vietnieks; ka Valūtas komisijas sēdes ir pilntiesīgas, ja tajās piedalās priekšsēdētājs un ne mazāk kā divi locekļi; ka priekšsēdētājs pieņem un atlaiž no dienesta brīva līguma darbiniekus un nosaka tiem algas budžeta robežās u. t. t., u. t. t. Ši instrukcija nevarēja radīt jaunas normas, nodibināt kādas jaunas, paša likuma neparedzētas Valūtas komisijas priekšsēdētāja tiesības procesā, un tādu mērķi šī instrukcija arī nav spraudusi.

Valūtas komisijas uzdevumi un darbība, kā redzams no likuma par valūtas un ārējo tirdzniecību 1. un 25. p. un no likuma par sodiem un piekritību valūtas un ārējās tirdzniecības lietās, norit valsts fiskalo interešu laukā un ar likumu viņai piešķirtas fiskālās pārvaldes tiesības un uzlikti tās pienākumi, kā tas redzams, piem., no likuma par sodiem un piekritību 7. panta, kuŗš lietu ierosināšanu par valūtas noteikumu pārkāpumiem uzliek tieši Valūtas komisijai; no 8.—11. pantiem, kuŗi šai komisijai uzliek pienākumu sodīt valūtas noteikumu pārkāpējus ar naudas sodiem administratīvā kārtībā. Tādas pašas tiesības likums piešķir arī pārejām fiskālam pārvaldēm, kā tas redzams no Muitas likuma nosacījumiem, no Akcīzes nolikuma 836. un sek. p., kuŗos norādīta caurlūkošanas kārtība lietās par akcīzes noteikumu pārkāpumiem, arī no Kriminālproc. lik.

1047. un sekojošiem pantiem, kuros ir runa par procesa kārtību fiskālo pārkāpumu lietās.

Kriminālproc. lik. 1047. un sek. panti neuzskaita izsmeltošā visā tās fiskālās sfēras, kuŗu interešu noziedzīgā traucēšana vajājama, ievērojot Kriminālproc. lik. 1047. un sek. pantu nosacījumus. Šo Kriminālproc. likumu pantu piemērošanu nosaka paša noziedzīgā nodarījuma sastāvs, viņa raksturs, pašu to interešu būtība, kuŗas traucētas noziedzīgā ceļā.

Likuma par sodiem un piekrišanu valūtas un ārējās tirdzniecības lietās 1.—6. pantos paredzētie noziedzīgie nodarījumi vērsti pret valsts mantiskām interesēm un pieder pie tādiem, kas vajājami, ievērojot Kriminālproc. lik. 1047. un sek. p. kārtību. Šinis pantos paredzētā fiskālo pārvalžu tiesība un pienākums ierosināt lietas par pārkāpumiem pret valsts mantu un ienākumiem aptver visu to darbību, kuŗa nepieciešama vainīgā sodīšanai. No tā apstākļa vien, ka 1935. gada 15. marta likuma 7. pantā Valūtas komisijai uzlikts pienākums ierosināt lietas par valūtas noteikumu pārkāpumiem un nav nekas sacīts par apsūdzības uzturēšanu tiesās un spriedumu pārsūdzēšanu, vēl nevar taisīt slēdzienu, ka šādas darbības nepiekrīt Valūtas komisijai un ka tās var pildīt Valūtas komisijas priekšsēdētājs, kā iestādes atbildīgais vadītājs, parastajā kārtībā, kādā darbojas valsts iestādes un to atbildīgie vadītāji.

Valūtas komisija pastāv gan pie Finanču ministrijas, bet tās sastāvs un viņas darbības saturs un apjoms paredzēti vienīgi speciālajos, augstāk minētajos valūtas likumos (1935. gada 7. un 15. marta likumi). Pēc sava sastāva tā ir starpresoru komisija, kuŗa nav paredzēta ne ministriju iekārtas likumā, ne atsevišķu ministriju iekārtās. Speciālie likumi viņas priekšsēdētājam nav devuši nekādas patstāvīgas tiesības, arī procesā ne.

Likumā nav paredzēts Valūtas komisijas atbildīgs vadītājs tādā nozīmē, kadā valsts administratīvām iestādēm to nosaka ministriju iekārtas likums un atsevišķu ministriju iekārtas. Tajos paredzētās ministrijas, viņu centrālās un vietējās iestādes, to savstarpējās attiecības, atbildīgās un vadošās personas, viņu kompetences u. t. t.

Tā, ministriju iekārtas likumā (1928. g. № 68) noteikts, ka katras ministrijas priekšgalā stāv ministrs, kuŗš ir sava resora augstākais vadītājs; ka departamentus vada direktori, nodaļas — nodaļu vadītāji u. t. t. Atsevišķu ministriju iekārtās noteikta viņu kārtība, ipatnības, iekarta, sastāvdaļu savstarpējās attiecības, vadošās personas, to kompetence, piem., Iekšlietu ministrijas iekārtas (1933. g. № 71) 7.—9. p. nosaka Administratīvā departamenta centrālo iestāžu priekšnieku tiesības un darbības apjomu, Zemkopības ministrijas iekārtā (1931. g. № 67) norādītas viņas departamentu un nodaļu vadītāju tiesības u. t. t. No minētiem likumiem arī redzams, ka šo administratīvo iestāžu priekšnieki arī pilnīgi reprezentē šīs iestādes. Tikai izņemot no attiecīgo iestāžu iekārtas likumiem var runāt par to, cik tālu sniedzas viņu vadītāju, arī priekšsēdētāju, tiesība patstāvīgi uzstāties savā vārdā vai viņu vadīto iestāžu vārdā. Pastāvošos likumos nav pamata atzīt, ka Valūtas komisijas priekšsēdētājs varētu procesā atvietot Valūtas komisiju bez pēdējās pilnvarojuma. Arī atteikties no tiesībām fiskālās pārvaldes vārdā var tikai tā iestāde vai amatpersona, kuŗa uz to pilnvarota ar likumu vai speciālu pilnvarojumu, un tiesībai ņemt dalību procesā jābūt noteikti pamatotai uz likuma. Tiesību uzstāties tiesā kādas iestādes vārdā nevar atvasināt tikai no tā apstākļa vien, ka likums nav tieši liedzis šādu tiesību kādai no iestādes amatpersonām, ja par šīs amatpersonas tiesībām rīkoties iestādes vārdā nav nekas sacīts likumā.

Ievērojot sacīto, Senāts atrod, ka blakus sūdzība nepelna ievēribu, kādēļ, pamatojoties uz Kriminālproc. lik. 182. p., nolēma: Finanču ministrijas Valūtas komisijas blakus sūdzību atstāt bez ievēribas.

37. 1936. g. 28. martā, Pēc Sodū lik. 545. p. 3. un 1. d. apsūdzeta Arnolda Snīpja (Snīpes) kasācijas sūdzība par Tiesu palātas 1936. g. 21. janvāra spriedumu. (L. № 274.)

Sēdi vada priekšsēdētājs senātors A. Gubens; referē senātors B. Naguievskis; atzinumu dod virsprokurora biedrs F. Blūms.

Ar Tiesu palātas spriedumu Arnolds Snīpis atzīts par vainīgu Sodū lik. 545. p. 3. un 1. d. paredzētā noziedzīgā nodarījuma

un sodīts ar ieslodzījumu cietumā uz sešiem mēnešiem par to, ka viņš laikā no 1933. g. līdz 1934. g. 22. janvārim Madonas apriņķī, Galgauskas pagastā, būdams par Galgauskas piensaimnieku sabiedrības „Veiši” valdes locekli-kasieri, piesavinājis savā labā pie viņa pēc dienesta atrodošos, minētais sabiedrībai piederošu naudu Ls 6826,04. Taisnojoties pret viņu celtajā apsūdzībā, Snīpis tiesas izmeklēšanā no sākuma paskaidrojis, ka sabiedrības naudu neesot piesavinājis, bet aprādītā summa iztrūkusī kasē tādēļ, ka viņš pielaidis pāviršību maksājumos un vienu otru reizi izsniedzis avansus bez kvitīm. Apzinādamies tomēr, ka iztrūkums kasē būs jāsedz, viņš lūdzis sabiedrības valdi, lai kases iztrūkumu atļautu ierakstīt grāmatās kā viņam izsniegtu avansu, kam sabiedrības valde un pilna sapulce arī piekritušas. Šos savus paskaidrojumus apsūdzētais vēlāk ir grozījis, apgalvodams, ka iztrūkuma summu no paša sākuma esot paņēmis kā avansu, ka pēdējais kā tāds arī atzīts no sabiedrības valdes, revīzijas komisijas un pilnās sapulces un ka šo avansu esot nokārtojījis tā, kā to bija noteikusi pilnā sapulce. Pārbaudot apsūdzētā paskaidrojumu patiesīgumu, apgalvoties, kuŗas spriedumā motīviem pievienojusies arī Tiesu palāta, ar liecinieku Hirša, Lāča, Jaunzema, Karoļa, Žvīgura, Bembera liecību kopību un lietisku pierādījumu apskatīšanas protokolēm ir nodibinājusi, ka 1934. g. 22. janvārī, izdarot Galgauskas piensaimnieku sabiedrības „Veiši” revīziju, ir konstatēts sabiedrības kasē iztrūkums Ls 6826,04 apmērā, par kuŗiem apsūdzētais, kā sabiedrības kasieris, nav varējis uzrādīt attaisnojošus dokumentus, saskaņā ar ko apsūdzētais lūdzis valdi uzskatīt šo iztrūkumu kā viņam izsniegtu avansu, kam valde piekritusi, un tad pat revīzijas laikā apsūdzētais izrakstījis un iesniedzis sabiedrības valdei avansa kvitī par Ls 6826,04. Vēlāk sabiedrības pilnā sapulcē, sakarā ar apsūdzētā lūgumu, piekritusi, ka Ls 5160,— no iztrūkuma pārved uz Valsts zemes banku, iekļājot tur apsūdzētā nekustamo mantu un dzēšot par šādu summu sabiedrības parādu Zemes bankā, kāds parāda pārjaunojums arī izdarīts, pie kam apsūdzētais apņēmis iztrūkuma pā-

rējo daļu samaksāt sabiedrībai skaidrā naudā. Biedrības pilnā sapulcē apsūdzētais arī atzinies, ka viņš iztrūkstošo naudu iztērējis savām vajadzībām — nekustama īpašuma iegūšanai, ko viņš arī pastiprinājis personīgā sarunā ar liecinieku Žvīguru. Saskaņā ar lietā noskaidrotiem apstākļiem tiesa arī konstatējusi, ka, kaut gan sabiedrības valdei pēc sabiedrības statūtiem nebija tiesības izsniegt piena nodevējiem avansus, tomēr, parasti, sabiedrība izsniegusi piena nodevējiem avansus nododamā piena viena mēneša kvantuma vērtības apmērā, kas nepārsniedza Ls 600—700, kurpretim par lielāku avansu summu izsniegšanu bija vajadzīgs valdes lēmums, kādēļ apsūdzētam nebija tiesība saņemt Ls 6826,04 lielu avansu citādi kā tikai ar valdes iepriekšējo lēmumu, un ka konkrētā gadījumā šo jautājumu valde izlēmusi tikai pēc iztrūkuma konstatēšanas, un tikai tad apsūdzētais ar valdes piekrišanu arī izrakstījis avansa kvitī par minēto summu saņemšanu.

No šādiem par pierādītiem atzītiem apstākļiem un ņemot bez tam vēl vērā, ka revīzijas izdarīšanas laikā apsūdzētais nav varējis uzrādīt pierādījumus par iztrūkstošās summas piešķiršanu viņam avansa veidā, ka 1933. g. septembra mēnesī apsūdzētais, kā tas noskaidrots lietā, nopircis nekustamu īpašumu, samaksājot par to, starp citu, skaidrā naudā Ls 8193,— un ka sabiedrības valdei iesniegtajā lūgumā apsūdzētais pats atzinies, ka nonākot grūtībās, izlietojis iztrūkstošo naudas summu savām saimnieciskām vajadzībām. Tiesu palāta varēja nākt pie slēdziena, ka Ls 6826,04 apsūdzētais nav saņēmis kā avansu ar sabiedrības valdes atļauju un piekrišanu, kā viņš to grib apgalvot savā kasācijas sūdzībā, bet ka apsūdzētais minēto pie viņa pēc dienesta atrodošos naudas summu ir piesavinājis savā labā. Šāds apsūdzētā nodarījums atbilst Soda lik. 545. p. 3. un 1. d. paredzētā nozieguma pazīmēm, kādēļ, attiecinot šo pantu uz apsūdzētā darbību, Tiesu palāta, pretēji apgalvojumam kasācijas sūdzībā, ir pareizi to kvalificējusi. Nodibinot ar lietā apstākļiem, ka apsūdzētam nebija tiesības avansa veidā

izlietot savām vajadzībām piensaimnieku sabiedrībai piederošu naudu pirms šāda avansa atļaušanas no minētās sabiedrības valdes, Tiesu palāta, pretēji norādījumam kasācijas sūdzībā, ir arī nakusi pie pareiza atzinuma, ka tas apstākļi, ka sabiedrības valde un pilna sapulce tikai pēc tam, kad apsūdzētais bija jau iztrūkstošo summu izlietojis savām vajadzībām, nolēmusi uzskatīt šo summu kā viņam izsniegtu avansu, ir irrelevants no apsūdzētā krimināl-atbildības viedokļa, jo šāda vienošanas aprādītus apstākļus neizslēdz apsūdzētā vainu viņam inkriminētā noziegumā. No Sodu lik 545. p. 3. un 1. d. paredzētā nozieguma sastāva viedokļa, pretēji apsūdzēta domām, ir nenozīmīgs arī jautājums par piesavinātās mantas vērtību atmaksu resp. par cietušās apmierināšanu — avansa nokārtošanu un šim momentam varēja būt nozīme tikai pie soda mēra noteikšanas, kā to arī atzinusi Tiesu palāta. No tiesas spriedumiem nav vērojams, ka tiesa savos slēdzienos pie pierādījumu spēka novērtēšanas, kā arī slēdzienos pie apsūdzētā vainas pamatojuma būtu pielaidusi kādas iekšējas pretrunas, bet norādījums kasācijas sūdzībā, kāda nozīme bija piešķirama iecinieku Karola un Žvīgura izteicieniem, kuriem palāta ir piešķirusi ticamību, attiecas uz lietas būtību un kā tāds nav parbaudāms kasācijas kārtībā, ievērojot Tiesu iek. lik. 5. p.

Aiz pieņemtiem apsvērumiem Senāts, pamatojoties uz Kriminālproc. lik. 932. p., nolēma: Arnolda Snīpiņa (Snīpes) kasācijas sūdzību atraidīt.

38. 1936. g. 28. marta. Pēc Sodu lik. 335. p. 1. pk. apsūdzētā Jāņa Ezergaila kasācijas sūdzībā par Rīgas apgabaltiesas 1935. g. 2. decembra spriedumu. (L. № 287.)

Sēdi vada priekšsēdētājs senātors A. Gubens; referē senātors J. Balodis; atzinumu dod virsprokurora biedrs F. Blūms.

Lietas faktiskā puse, kā to noskaidrojusi tiesa, pastāvējusi iekš tā, ka 1935. gada 8. septembrī, svētdienā, ap plkst. 20, kad 2. šķiras traktieriem, saskaņā ar Rīgas pilsētas saistošiem noteikumiem, Rīgas pilsētā jābūt slēgtiem, Rīgas prefektūras XII iecirkņa uzraugs Purgailis, apstaigājot viņa uzraudzībā atrodošos rajonu, novērojis, ka Marijas Roms 2. šķiras traktieris

Brīvības gatvē 67 ir atvērts un tajā atrodas vairāki apmeklētāji, kuri traktiera telpās dzēruši turpat pirktos zelteri vai limonādi un ēduši uzkožamos. Par minētā uzņēmuma atbildīgo pārdevēju izradījies apsūdzētais Jānis Ezergailis, kurš apgabaltiesa sodījusi pēc Sodu lik. 335. p. 1. pk. Tiesajamais paskaidrojis, ka viņš traktiera apmeklētājiem neesot pārdevis reibīgu dzērienus, bet vienīgi bezalkohola dzērienus un ēdamvielas (nēģus) un kā tādu tirgošanas traktiera telpas, ja tā arī norisinājusies svētdienā, nevarot atzīt par sodāmu nodarījumu. Šis aizradījums nepelna ievēribas, Sodu likums 335. p. 1. punktā ir paredzēts sods tam, kas turējis atvērtu traktieri vai citu reibīgu dzērienu pārdošanas vietu šām iestādēm neatļautā laikā. Kā redzams no minēta panta satura, tad tajā paredzētā pārkāpuma raksturojošā iezīme ir tā, ka vainīgais, pretēji likuma vai saistoša noteikuma nosacījumam par tirgošanās laiku, tur atvērtu reibīgu dzērienu pārdošanas vietu tādā laikā, kur tai jābūt slēgtai. Likums par pilsētu pašvaldību (Lkr. 1930. g. 183) piešķir tiesību pilsētu pašvaldību orgāniem (domēm) izdot saistošus noteikumus par laiku, kādā tirgotavām vispār un arī reibīgu dzērienu pārdošanas vietām jābūt slēgtām; tas redzams no šā likuma 37. p. 22. punkta nosacījumiem. Atbilstoši šim likumam arī izdoti Rīgas pilsētas domes saistošie noteikumi par tirdzniecības iestāžu atvēršanas un slēgšanas laiku, kas paredz, ka 2. šķiras traktieri (restorāni) Rīgas pilsētas robežās ir jāslēdz visās svētdienās (9.—14. §). Ar tādu noteikumu loģiski saistās slēdziens, ka minētā laikā traktiera telpās nav ielaižami un nevar atrasties apmeklētāji un nevar notikt nekādas tirdznieciskas operācijas. Pie aprādīta stāvokļa nevar krist svarīgs atsauce kasācijas sūdzībā uz žūpības apkaņošanas likuma (Lkr. 1924. g. 207) 1. pantu, kā arī „Valdības Vēstneša“ 1934. g. 104. numurā publicētiem noteikumiem „par privātu reibinošu dzērienu pārdošanu iekšējo iekārtu kā pilsētās, tā ārpus tām, un par kārtības un pieklājības uzturēšanu šajās pārdotavās“, kādu noteikumu 19. pantā noliegta tirgošanās ar reibīgiem dzērieniem tajā laikā, kas norādīts likumā par žūpības apkaņo-

šamu; tada darbība, ja tā pierādīta, ietver citu apsūdzības priekšmetu, par kādu apsūdzība šajā gadījumā nav celta. Līdz ar to atkrit arī norāde uz Senāta 1926. gada 21. decembra spriedumu Niedras lietā (№ 1481), kādā spriedumā iet runa par žūriju apkaņošanas likuma 1. panta saturu iztulkojumu un šā likuma piemērojamību attiecīgos gadījumos.

Neatrodot iemeslu atcelt spriedumu un pamatojoties uz Kriminālproc. lik. 205. p., Senāts nolēma: Jāna Ezerģaļa kasācijas sūdzību atraidīt.

39. 1936. g. 28. martā, Rīgas apgabaltiesas prokurora biedra kasācijas protests par Rīgas apgabaltiesas 1936. g. 23. janvāra spriedumu Bēra Sprukta apsūdzībā pēc Sodulik. 251. p. (L. № 301.)

Sēdi vada priekšsēdētājs senātors A. Gubens; referē senātors F. Zilbers; atzinumu dod virsprokurora biedrs F. Blīms.

Pret Bēru Spruktu policija cēla apsūdzību pēc Sodulik. 251. p. par to, ka viņš neuzmanīgi rikodamies ar ātraizdegošām vielām — celluloida vistokļiem, atklāti glabājis tos uz grīdas savas apavu un gumijas preču tirgotavas un kantora telpās, kur strādājuši un rikojušies ar uguni smēķējot tirgotavas un kantora darbinieki, kādai neuzmanībai par sekām bijis tas, ka no nomesta papirosa gala vai sērkokļa aizdedzies celluloids un izcēlies ugunsgrēks.

Miertiesnesis sodījis Spruktu pēc Sodulik. 251. p., atrodot, ka viņš pārkāpis „Valdības Vēstneša” 1931. gada № 25. izsludinātos noteikumus par celluloida filmu uzglabāšanu Rīgas pilsētā, jo šie noteikumi esot attiecināmi vispār uz celluloida, kā arī aizdegošās vielas uzglabāšanu.

Apgabaltiesa atcēla miertiesneša spriedumu un attaisnoja Bēru Spruktu aiz tā apsvēruma, ka minētie saistošie noteikumi par celluloida filmu apstrādāšanu un uzglabāšanu Rīgas pilsētā esot speciāli noteikumi un attiecoties vienīgi uz kino filmām, bet nevis vispār uz celluloida precēm, celluloidu, kurā apsūdzētais izlietojis apavu izstrādāšanai savā darbnīcā.

Kasācijas protestā prokurora biedrs norāda, ka miertiesnesis savā spriedumā nesot norādījis, uz kādas Sodulik. 251. p. daļas viņš sodījis Spruktu, kaut gan savā

spriedumā norādījis uz saistošo noteikumu pārkāpumu. Ņemot vērā, ka Sodulik. 251. p. 3. d. paredzot, ka ar šā panta 1. daļā norādīto sodu sodāms arī tas, kas, lai gan nav pārkāpis noteiktos nosacījumus, bet tik neuzmanīgi rikojušies ar šaujāmām, spridzināmām vai ātraizdegošām vielām vai spridzekļiem, vai apgaismošanas minerāleļļām, ka no tam draudējušas sprādziena briesmas, tad apgabaltiesas picnākums bijis apsvērt arī jautājumu, vai, atkritot Sodulik. 251. p. 1. d., apsūdzētais Sprukts nebūtu atzīstams par vainīgu un sodāms pēc tā paša panta 3. daļas.

Sis protesta norādījums pelna ievēribu, jo, ka pareizi norādīts protestā, miertiesnesis savā spriedumā nebija noteikti norādījis, uz kādas Sodulik. 251. p. daļas pamata viņš sodījis Spruktu, bet tiklab miertiesnesis, kā apgabaltiesa konstatējuši, ka apsūdzētais Sprukts atklāti un telpās, kur darbojas veikala ļaudis un apmeklētāji nrikojas ar uguni, smēķējot, — uz grīdas uzglabājis ātraizdegošos vielu — celluloidu, kurā arī aizdegusies no nomesta papirosa gala vai sērkokļa. Pie tādiem apstākļiem un ievērojot arī to, ka policija, ceļot apsūdzību pret Spruktu pēc Sodulik. 251. p., nebija norādījusi tieši uz šā panta 1. d., — apgabaltiesa, atstājot neapsvērtu jautājumu par šā panta 3. d. pazīmēm apsūdzētā rīcībā, un atzīstot apsūdzēto Spruktu par attaisnojamu, „neatkarīgi no tā, vai apsūdzētais varēja vai nevarēja paredzēt ugunsgrēka izcelšanos”, — pielaidusi motīvu nepilnību un nav devusi atbildi uz Spruktam uzrādīto apsūdzību pēc Sodulik. 251. p., kurā trešā daļa tieši paredz neuzmanīgu rīcību arī ar ātraizdegošām vielām, apgaismošanas eļļām etc., ja no šādas rīcības draudēja sprādziena briesmas. Ja apgabaltiesa būtu apsvērusi apsūdzētā Sprukta rīcību no Sodulik. 251. p. 3. d. sastāva viedokļa, tad jautājumam par to, vai apsūdzētais varēja paredzēt savas rīcības sekas un kādas īsti, — eventuāli varēja piekrist izšķiroša nozīme vainības jautājumam.

Pamatojoties uz Kriminālproc. lik. 205. un 210. p., Senāts nolēma: Rīgas apgabaltiesas spriedumu atcelt un uzdot viņai caurlūkot lietu no jauna citās tiesas sastāvā.